

Kakovost v zdravstvu/Quality in health service

O SEKCIJI SLOVENSКИH SPECIALIZANTOV GINEKOLOGIJE IN PORODNIŠTVA IN IZOBRAŽEVANJU SPECIALIZANTOV GINEKOLOGIJE IN PORODNIŠTVA

ABOUT SLOVENIAN ASSOCIATION OF TRAINEES OF OBSTETRICS AND
GYNECOLOGY AND EDUCATION OF TRAINEES OF GYNECOLOGY AND
OSBTETRICS

Kristina Drusany-Starič

Ginekološka klinika, Univerzitetni Klinični center Ljubljana, Šlajmerjeva 3, 1000 Ljubljana

Izvleček

Sekcija slovenskih specializantov ginekologije in porodništva (Slovenian Association of Trainees of Obstetrics and Gynecology – SATOG) je organizacija specializantov ginekologije in porodništva, ki se trudi zagotavljati optimalne pogoje izobraževanja bodočega samostojnega specialista. Za ta cilj se moramo seznaniti s specializacijo, lastnostmi specializanta, mentorjem in možnostmi, ki jih imamo, da bi zagotovili najboljše izobraževanje. V prispevku sem opisala sedanjí način izobraževanja in predloge za izboljšanje izobraževanja v prihodnosti.

Ključne besede

specializant; porodništvo; ginekologija; mentor; izobraževanje

Abstract

Slovenian Association of Trainees of Obstetrics and Gynecology – SATOG is an organization of residents of gynecology and obstetrics. The main goal of the organization is optimization of the learning process with the goal of resident becoming an independent specialist. To achieve this goal we need to know about residency, the characteristics of resident, mentor and what kind of options do we have to provide best education possible. The article describes the way of education today and what are our plans for the future.

Key words

trainee; obstetrics; gynecology; mentor; education

Uvod

Zmaga v jutrišnjem boju je posledica današnje vaje.

Japonski pregovor

Sekcija specializantov ginekologije in porodništva pri Slovenskem zdravniškem društvu je bila ustanovljena leta 2002 na pobudo mag. Gorazda Kavška. Bistvo sekcije je prizadevanje k celostnemu izobraževanju zdravnika specializanta za uspešno samostojno delo specialista. Za to potrebuje dobrega mentorja. Vloga mentorja se spreminja. Iz tradicionalnega mentorja, ki je bil predvsem vzornik, je dober sodobni mentor zdravniku predvsem dostopen, dobro svetuje in je dober učitelj.¹ Mentor naj bi svojega specializanta dobro poznal in mu pomagal pridobiti potrebna znanja in veščine. Dober mentor zna potegniti iz specializanta najboljše, kar se da.²

Specializacija

Specializacija je posebna oblika strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja, ki je potrebna za

opravljanje zahtevnejših nalog na posameznih ožjih strokovnih področjih zdravstvene dejavnosti. Potrebe po specializacijah v mreži javne zdravstvene službe ugotavlja Ministrstvo za zdravje na osnovi podatkov, ki mu jih izvajalci javne zdravstvene službe, poklicne zbornice in strokovna združenja posredujejo do konca oktobra za naslednje leto.³ Specializacija naj bi bila prilagojena specializantu tako, da bi bila krožnje in delo prilagojena specializantovim osebnostnim lastnostim, njegovim sposobnostim in spretnostim.

Specializant

Specializant je zdravnik, ki bo po opravljeni specializaciji opravljal zahtevnejša dela in posege. Pri pridobivanju vseh potrebnih znanj in veščin je pomembno kroženje in praktično delo, ki mora biti po količini prilagojeno specializantovim sposobnostim in nagnjenjem. Prav tako je pomembno izogibanje stresnim situacijam, kot so npr. negotovost vase ob opravljenih, ki jim še nisi kos, nejasno postavljena pravila in nekorektni medsebojni odnosi; specializant

se večkrat ne obravnava kot sodelavec, ki ima samo manj strokovnega znanja in izkušenj.

Mentor

Naloge glavnega mentorja so:

- razporejanje specializantov na dela in naloge v skladu s programom specializacije;
- usklajevanje in nadziranje poteka specializacije;
- organiziranje skupinske obravnave strokovnih vprašanj;
- usmerjanje specializantov glede uporabe strokovne literature;
- imenovanje neposrednih mentorjev;
- ocenjevanje napredovanja znanja specializanta in predlaganje podaljšanja določenega dela specializacije, če ugotovi, da specializant v predvidenem času ni pridobil zadostnega obsega znanja in veščin;
- opravljanje drugih nalog, ki zagotavljajo pridobitev vseh znanj in veščin, ki so potrebne za dokončanje specializacije.³

Mentorji in specializanti menijo, da je ena najpomembnejših vlog mentorja svetovanje. Specializantom je tako najpomembnejše, da je mentor dostopen, na drugem mestu pa, da je dober strokovnjak in šele na tretjem mestu dober učitelj.²

Svojega specializanta naj bi mentor dobro poznal, upošteval njegove sposobnosti in ga tako vodil do cilja, tj. da postane uspešen zdravnik specialist.

Načini učenja

Teoretična znanja naj bi specializant pridobival iz predpisane literature in vsakomesečnih seminarjev v organizaciji SATOG, od tega vsaj enkrat letno v Mariboru. Specializanti pripravljamo seminarje v obliki smernic.

K pridobivanju znanja prispevajo tudi obvezni in neobvezni kongresi, seminarji ter tečaji.

Večina učenja ginekološke kirurgije poteka v operacijski dvorani.

Specializanti naj bi najprej začeli izvajati najenostavnejše posege in počasi prešli do najtežjih.⁶ Tudi najenostavnejše posege naj bi specializante učil specialist, ki je več določenega posega. Specializant naj bi tudi najenostavnejše posege teoretično razumel in se zavedal njihove pomembnosti.

Do leta 2002 npr. v ZDA več kot 60 % specializantov ni bilo deležnih formalnega poučevanja tako osnovnega posega, kot je npr. šivanje epiziotomijske rane in poškodb porodne poti.⁵ Letos spomladi je SATOG organiziral tečaj/delavnico za osnovne kirurške tehnike, na kateri smo na modelih in tkivih obravnavali šivalne tehnike, osnovne posege v ginekologiji in porodništvu, teoretično kot tudi praktično. Ker se je delavnica izkazala za zelo koristno, naj bi se izvajala vsakoletno in s tem omogočila mlajšim specializantom učenje novih tehnik, starejšim in mladim specialistom pa obnavljanje znanja. Poleg klasičnega učenja in delavnic se zadnje čase ponujajo tudi druge, moderne metode učenja, kot so npr. simulatorji. Simulatorji se delijo na tiste, ki pomagajo izboljšati tehniko, kot npr.

pelvitrainer in tiste, ki simulirajo resnične kritične dogodke. Pelvitrainerji pri redni uporabi izjemno izboljšajo koordinacijo in so tako pri nas kot še v nekaterih državah obvezni del šolanja.⁷ Nekateri avtorji trdijo, da se simulatorji, ki simulirajo resnične dogodke, izjemno učinkoviti kot dodatno izobraževanje. Predvsem v Ameriki pogosteje uporabljajo take modele. Tu so se uveljavili zaradi naraščajočega števila tožb. Specializanti s tako obliko učenja postanejo samozavestnejši in bolje obvladajo kritične dogodke. Zaenkrat takih simulatorjev v Sloveniji še nimamo.

Operacije se lahko uči tudi na anatomskih preparatih ali na živih prašičih. Vendar imajo tudi taki modeli svoje pomanjkljivosti.^{8,9}

UZ se specializanti učimo predvsem sami, UZ učilnica, ki nam je na voljo enkrat do dvakrat tedensko, ne zadostuje za izobraževanje vseh specializantov.

Zelo pomemben nov način učenja je internetno učenje. Internetno učenje ne pomeni, da je učno gradivo le dostopno na internetu, pač pa računalniški programi omogočajo aktivno učenje, ki mu sledi preverjanje znanja. Ena takih interaktivnih internetnih strani je www.stratog.net.

Predvsem je pomembno, da specializant ne glede na način izobraževanja izboljšuje svoje tehnike in svoj napredek beleži.

Specializanti naj bi v različnih državah v Evropi trenutno opravili različno število različnih posegov, vendar se ENTOG trudi poenotiti specializacije.

V okviru različnih specializacij naj bi se izvajalo izobraževanje tudi v tujini, nekatere specializacije imajo obvezno enoletno šolanje v tujini. Tudi specializanti ginekologije in porodništva se vedno več odločamo za tak način izobraževanja, ki nam ne prinaša samo klasičnega znanja, ampak tudi življenjske izkušnje.

Cilji za prihodnost

SATOG si prizadeva k individualnemu prilaganju specializacije. Predvsem teoretične dele specializacije bi lahko izvajali kot e-učenje. Vsa obvezna izobraževanja bi morala biti za specializanta brezplačna oziroma bi zanj morala biti zagotovljena finančna sredstva. Bolj naj bi se razvilo tudi tutorstvo, to je vodenje mlajšega specializanta s strani starejšega, ki ga nekateri oddelki že uspešno izvajajo. Specializanti se želijo učiti v manjših skupinah, saj bi tako lažje in učinkoviteje obravnavali različne teme, diskutirali in komentirali; mogoče namesto ali ob klasičnih seminarjih. Ena izmed pomembnih nalog SATOG je tudi team building. Skupinsko delo uspešnih posameznikov in dobri odnosi med njimi vodijo k uspehu.

Literatura

1. Kavšek G. Sekcija specializantov ginekologije in porodništva pri slovenskem zdravniškem društvu. Zdrav Vest 2003; 72 suppl 2: III143-6.
2. Jones M, Nettelton P, Smith L. The mentoring chameleon - a critical analysis of mentors' and mentees' perceptions of the mentoring role in professional education and training programmes for teachers, nurses, midwives and doctors. Paper presented at the British Educational Research Association Annual Conference, University of Glamorgan, 14-17 September 2005.

3. Pravilnik o specializacijah zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev. Ur I RS 37/04
4. Sangi-Haghpeykar H, Ambani DS, Carson SA. Stress, workload, sexual well-being and quality of life among physician residents in training. *Int J Clin Pract* 2009; 63: 462-7.
5. McLennan MT, Melick CF, Clancy SL, Artal R. Episiotomy and perineal tear repair. An evaluation of resident education and experience. *J Reprod Med* 2002; 47: 1025-30.
6. Geofferion R. Standing on the shoulders of giants: contemplating a standard national curriculum for surgical training in gynaecology. *J Obstet Gynaecol Can* 2008; 30: 684-95.
7. Sansregret A, Fried GM, Hasson H, Klassen D, Lagacé M, Gagnon R, et al. Choosing the right physical laparoscopic simulator? Comparison of LTS2000-ISM60 with MISTELS: validation, correlation, and user satisfaction. *Am J Surg* 2009; 197: 258-65.
8. Goff BA, Lentz GM, Lee DM, Mandel LS. Formal teaching of surgical skills in an obstetrics-gynecologic residency. *Obstet Gynecol* 1999; 93: 785-90.
9. Steblovnik L. Alternativne oblike izobraževanja specializantov ginekologije in porodništva - možnost izbire? *Zdrav Vest* 2003; 72 suppl 2: II-151-2.

Prispelo 2009-09-03, sprejeto 2009-10-01